

12 Цап-відбувайло, на якого покладають гріхи всього світу

Щороку в день спокути стародавні євреї обирали двох цалів і ставили їх перед Господом при вході в намет, де відбувалися збори. Після цього первосвященник кидав жереб, щоб визначити долю кожного з них.

Одного з козлів приносили в жертву Господові, щоб очистити жертovníк і зробити його священним. Іншого, цапа-відбувайла, живим ставили перед Господом²⁷³.

Первосвященник клав обидві руки на голову живого козла й визнавав перед ним всю провину й беззаконня синів Ізраїлю. Він перекладав на цапа всі їхні гріхи й випускав його в землю безлюдну, де той ніс на собі весь тягар провини синів Ізраїлю, звільнивши їх і давши змогу процвітати в мирі.

Цапа, якого відправляли у вигнання, де він страждав за гріхи інших, назвали цапом-відбувайлом.

Цей описаний в Левиті ритуал, який передавався з покоління в покоління протягом століть, прийняли стародавні Греки. Він зберігається не лише на рівні особистої взаємодії, а й на рівні країн і каст. Для стародавніх людей козел відпущення був засобом зцілення всього народу. У наш час концепція цапа-відбувайла видозмінилася від простого носія нещастя до людини чи групи людей, яких звинувачують у принесенні нещастя.

«Це дає змогу полегшити становище інших, — сказала фахівчиня з психології Юнга Сильвія Брінтон Перера, — звільнити тих, хто шукає козлів відпущення, від власної відповідальності, й зміцнити їхнє відчуття влади й праведності»²⁷⁴.

У кастовій системі, чи то в Сполучених Штатах, в Індії чи в Німеччині часів Другої світової війни, найнижча каста мимоволі виконувала функцію відвертання уваги суспільства від його

структурних проблем, беручи на себе провину за колективне нещастя. Власне кажучи, саму найнижчу касту вважали нещастям.

Отже, козел відпущення, навіть не усвідомлюючи цього, допомагає об'єднати привілейовані касты й зробити їх незаплямованими, поки існує опальна група, яка бере на себе їхні гріхи. «Пошук цапа-відбувайла в тій формі, в якій його зараз практикують, — писала Перера, — означає пошук людини або людей, яких можна ототожнити зі злом або несправедливими діями, звинуватити їх у цьому й вигнати з громади, щоб решта її членів почувалися невинними, ніби вони спокутували свою провину».

Каста, яка стала цапом-відбувайлом, необхідна для колективного добробуту вищих каст і злагодженого функціонування кастової системи. Члени панівної касты можуть сприймати тих, хто не належить до їхнього кола, як причину будь-яких негараздів чи нещастя, як уособлення найгірших сторін суспільства. «Той, хто покладає провину на козла відпущення, відчуває полегшення, — писала Перера, — оскільки не має нести важкий тягар того, що є неприйнятним для його ідеального "я"». Вищі за цапа-відбувайла «стають очищеними й перебувають в єдності одне з одним, почувуючись благословенними своїм Богом»²⁷⁵.

На американському Півдні людей, яких визнали козлами відпущення, вислали не в землю безлюдну, а на задвірки суспільства, що було спробою вигнання з людського роду. Багато чоловіків і жінок з панівної касты поклали на поневолених провину за погані врожаї чи низькі прибутки, називали ледарями людей, які працювали по вісімнадцять годин на добу заради збагачення інших, і виміщали свій відчай на тілах бранців.

Кастова система не щадила нікого з членів касты, що стала цапом відбувайлом. Коли хотіли відшмагати батогом вагітну жінку, «перш ніж прив'язувати її до стовпа, в землі робили яму, щоб там помістилося збільшене тіло жертви», писав пан К. Робін у розповіді про те, свідком чого він був²⁷⁶.

«Негр стає як козлом відпущення, так і наочним прикладом для своєї групи, — писала антропологиня Еллісон Девіс. — Він страждає за всі незначні порушення кастових правил, що викликають роздратування у білих, і стає застереженням щодо майбутніх порушень»²⁷⁷.

Після Громадянської війни конфедерати покладали провину за поразку на людей, які їм колись належали. Протягом значної частини XX століття, за життя людей, які є серед нас сьогодні, лінчування було своєрідною формою ритуального людського жертвоприношення в присутності часом багатотисячного натовпу. Глядачі приїжджали з сусідніх штатів, а заняття в школах закінчувалися рано, щоб білі діти могли разом з батьками подивитися, як представники панівної касты чинять акти садизму над членами підлеглої, перш ніж повісити їх на гілці платана. Лінчування майже завжди здійснювалося «руками невідомих людей», виконувалося «колективно, щоб не можна було звинуватити в цьому жодну людину»²⁷⁸.

«Білі відчували єдність, спостерігаючи за тим, як негри стають цапами-відбувайлами й об'єктами для експлуатації й ненависті, — писав Гуннар Мюрдаль, провідний соціолог-економіст 40-х років XX століття. — Це підтримувало згуртованість білих і захищало кастовий соціальний устрій»²⁷⁹.

Таких козлів відпущення вважають причиною соціальних недуг. Їх звинувачують у злочинності, котру спричиняють не лише вони, а також у поширенні наркотиків, яких вони вживають не більше, ніж члени панівної касты, але за які потрапляють за ґрати в шість разів частіше у порівнянні з білими, звинуваченими в аналогічних правопорушеннях. Тисячі афроамериканців перебувають у в'язницях за володіння речовиною, завдяки якій представники панівної касты роблять зараз багатство на ринку марихуани й канабідіолу.

У Сполучених Штатах та Індії панівна каста покладає провину за відсутність кар'єрного росту чи відмову в зарахуванні до коледжу на маргіналізованих членів найнижчої касты, хоча афроамериканці в США й далі в Індії рідко мають змогу вирішувати, кого наймати на роботу чи приймати до університетів. У Сполучених Штатах афроамериканці не можуть сіяти такий хаос у галузі зайнятості чи вищої освіти, адже їх не так багато, щоб вони могли обійняти посади, про які мріють всі члени панівної касты.

Варто зазначити, що хоча рух за громадянські права, у якому брали участь члени найнижчої касты та їхні білі однодумці, привів до позитивних дій, результати багаторічних досліджень вказують на те, що саме білі жінки (а отже білі родини), а не афроамериканці,

мали найбільшу користь від плану, спрямованого на виправлення багатовікової несправедливості щодо членів найнижчої касті²⁸⁰. Пошук цапів-відбувайлів винахідливо приховує структурні чинники, які роблять життя багатьох американців важчим, ніж мало б бути, на користь обраних, переважно представників панівної касті. Це дає змогу покласти провину за соціальні недуги на групи з найменшою владою й впливом на життя країни, водночас сприяючи розширенню меж цієї моделі й залишаючи безкарними тих, хто контролює й пожинає плоди такого розмежування. Ця ситуація погіршується в часи економічної напруженості, коли найменш захищені члени панівної групи починають висувати звинувачення проти групи меншості «через структурні економічні проблеми, які насправді завдали шкоди обом групам», сказав один соціолог, «і які не спричинила жодна з них»²⁸¹.

Прагнення людей звинувачувати в усьому членів опальної сторонньої групи ставить під загрозу життя як привілейованих, так і тих, хто потрапив у немилість.

Одного осіннього вечора в жовтні 1989 року подружжя з передмістя Бостона, у якого в грудні мав народитися первісток, поверталося додому з заняття, присвяченого підготовці до пологів. Чоловік, двадцятидев'ятирічний Чарльз Стюарт, був стриманим та амбітним менеджером елітного магазину хутра в центрі міста. Його дружина, Керол Дімайті Стюарт, була мініатюрною товариською адвокаткою. Вони придбали двоповерховий будинок у передмісті й вже вирішили, що якщо народиться хлопчик, його ім'я буде Крістофер. Чарльз і Керол обоє піднялися до панівної касті, хоча самі походили із середовища синіх комірців. Вони щойно відсвяткували четверту річницю весілля.

Того вечора подружжя їхало додому через район Роксбері, який був притулком для хвиль іммігрантів з Європи, а після Другої світової війни став переважно районом чорношкірих, бідняків і членів робітничого класу, спустошеним війною з наркотиками. Чоловік, який був за кермом їхнього автомобіля «Тойота», обрав кружний шлях. Біля світлофора на Мішн-Гілл сталася стрілянина, внаслідок якої дружину поранили в голову, а чоловіка в живіт, причому обидва постріли були зроблені з близької відстані. Чоловік був у кращому стані, ніж дружина, тому викликав поліцію

з телефона в авто. Дружина померла в лікарні від завданих їй важких ран. Дитину, яка народилася протягом останніх годин життя матері (на два місяці раніше очікуваного терміну), назвали Крістофером, як і хотіли батьки. Хлопчик прожив усього сімнадцять днів.

У ніч цієї стрілянини Чарльз Стюарт сказав поліції, що чорношкірий чоловік з хрипким голосом, одягнений у спортивний костюм, увірвався в машину, пограбував і вистрелив у них. Ця трагедія пробудила всі глибоко вкорінені страхи й жах у Бостоні й у всій країні. Розпачливий дзвінок чоловіка в поліцію раз у раз транслювали в ефірі, як і відеозапис того, як парамедики витягують смертельно поранену дружину з автомобіля «Тойота».

Обурене цією незбагненою трагедією, місто вирішило діяти, розпочавши масове полювання на людей. Мер Реймонд Флінн приєднався «притягти цих тварюк до відповідальності» й наказав залучити до цієї справи всіх наявних слідчих.

Офіцери прочисували Роксбері, зупиняючи й обшукуючи на вулиці кожного, хто відповідав описові, тобто майже всіх чорношкірих, сотні людей. Протягом декількох тижнів полювання на підозрюваного було єдиною метою. У ці тенета потрапив тридцятидев'ятирічний безробітний чорношкірий зі злочинним минулим, на якого Чарльз вказав під час упізнання в поліції. Люди почали вимагати смертного вироку.

Впродовж кількох місяців чиновники майже не помічали суперечностей у поведінці чоловіка, оскільки їхню увагу відвертала версія, що відповідала їхнім очікуванням. У ніч стрілянини Чарльз протягом тринадцяти хвилин безцільно їздив, розмовляючи з поліцією, замість того щоб повернутися до лікарні, з якої подружжя щойно поїхало. Він стверджував, що не впізнавав орієнтирів у місті, в якому прожив усе життя. «Він так і не спробував утисити дружину, жодного разу не назвав її на ім'я, — писали в журналі Time. — У машині швидкої допомоги по дорозі до лікарні він запитав лише про серйозність своєї рани й не запитував про стан дружини»²⁸².

Напередодні Чарльз оформив на молоду й здорову дружину декілька страхових полісів. Коли його виписали з лікарні, він отримав виплату по одному з цих полісів і відразу придбав новий автомобіль «Ніссан Максима», а також жіночі діамантові сережки вартістю у тисячу доларів. Виявилося, що протягом кількох місяців

до смерті дружини Чарльз часто затримувався в п'ятницю ввечері, іноді до самого ранку, що її дуже бентежило. Його бачили змолодою білявкою, яка працювала влітку в магазині хутра і з якою він домовився, щоб вона зателефонувала йому в лікарню, хоча вона рішуче заперечувала цей зв'язок, коли історія набула розголосу. Чарльз розповідав друзям, що не хоче дитини й що це завадить йому просуватися соціальною драбиною.

Ці суперечливі подробиці були недостатньо переконливими, щоб витіснити усталені припущення стосовно цієї справи. Однак у ніч стрілянини був ще й третій учасник подій, і напередодні Різдва він почав розкривати таємниці. Це був брат чоловіка, Метью. Чарльз заздалегідь запланував, щоб Метью зустрів автомобіль у визначеному місці в ніч стрілянини. Ще до появи брата Чарльз зупинив авто, вистрелив дружині в голову, після чого спрямував зброю на себе, збираючись прострелити ногу, проте схибив і вціпив натомість у живіт. Чарльз наказав братові позбавитися прикрас і сумочки дружини, а також зброї, яку використав, щоб убити її. Це мало зробити все схожим на пограбування, про яке Чарльз повідомив поліції.

Однак згодом Метью почало мучити сумління, тому він розповів про все іншим членам родини. Він сказав, що думав, ніби допомагає братові зі страховою аферою, взявши сумочку й зброю, а не бере участь у змові про вбивство. До Чарльза Стюарта дійшли чутки, що брат збирається піти в поліцію, щоб дати проти нього свідчення в обмін на захист. Розслідування було вже близько, тому в січні того року Чарльз покінчив життя самогубством, стрибнувши з мосту Тобін у річку Містик. Згодом його брат Метью зізнався в змові, володінні вогнепальною зброєю та інших злочинах, і просидів три роки у в'язниці.

Зрештою лише Чарльз Стюарт ніс відповідальність за смерть дружини, однак кастова система була його мимовільною співучасницею. Він знав, що може розраховувати на її запрограмовану реакцію, що люди охоче повірять в його розповідь, якщо злочинець буде чорношкірим. Повірять радше людині з панівної касты, а не членам підлеглої, зосередяться на них, а не на ньому, вважатимуть касту, що стала козлом відпущення, особливо порочною, й відкидатимуть будь-які підозри стосовно нього. Цій історії навіть не треба було бути бездоганно продуманою, щоб у неї повірили. Вона

мала бути лише правдоподібною. Усе співчуття дісталось б йому, а не касті, що стала цапом-відбувайлом й несе на собі тягар чужих гріхів, хоч би якими були заперечення.

Кастова система забезпечила Чарльзові Стюарту прикриття й поставила під загрозу життя Керол Дімайті Стюарт. Те саме відбувалося з білими жінками на Півдні за часів режиму Джима Кроу, де чоловіки й коханці знали: в усьому, що випаде на долю білої жінки, звинуватять саме чорношкірого, якщо панівна каста вирішить покласти провину на нього. Це не означає, що певна група більш схильна до вчинення злочинів чи ухилення від кримінальної відповідальності у порівнянні з іншою. Це означає, що один із найтривожніших аспектів кастової системи й несправедливого правосуддя, яке вона породжує, робить суспільство менш безпечним, дозволяючи винному перекладати свою провину на інших і в багатьох випадках залишатися на волі. Кастова система дає нам хибне відчуття спокою, примушує нас вважати, що у світі є порядок, що ми можемо автоматично відрізнити хороших людей від поганих.

Можливо, ніщо не могло врятувати життя Керол Стюарт, враховуючи те, з яким чоловіком вона була одружена. Ми ніколи не дізнаємося про це. Однак якби цей чоловік не мав змоги покластися на поширену відмовку про злочинність чорношкірих, якби він не міг розраховувати на інстинктивне прагнення зганьбити найнижчу касту та на відповідну презумпцію добродетельності панівної, якби у нього не було можливості небезпідставно виходити з того, що кастова система буде діяти від його імені — мабуть, тоді він не був би таким зухвалим і спробував би щось інше, скажімо, розлучитися. Можливо, він не зміг би без вагань вчинити такий жорстокий злочин. Імовірно, його дружина не була б убита, а їхній син не помер би. Принаймні все це могло статися не того вечора й не в такий спосіб, якби підозра, як і належить, із самого початку впала на справжнього злочинця.

Через кілька десятиліть, протягом тривожного періоду після виборів 2016 року, тридцятидев'ятирічний менеджер проєктів Ентоні Стівен Хаус з Остіну (штат Техас) готувався відвезти восьмирічну доньку до школи²⁸³. Це було за кілька хвилин до сьомої ранку 2 березня 2018 року. Щось примусило його підійти до вхідних дверей. Ступивши на поріг, він побачив на ганку пакунок.

вибухнув, коли Ентоні його підняв. Він помер невдовзі після того, як його привезли в лікарню.

Спочатку смерть Ентоні Хауса з очевидних причин визнали вбивством, однак слідство швидко змінило свою версію. Хаус був афроамериканцем, який мешкав на сході Остіна в робітничому районі зі старими одноповерховими будинками. Поліція вважала, що цей вибух може бути пов'язаний із торгівлею наркотиками. Може, він був призначений для покарання наркодилера, однак пакунок залишили не біля того будинку. Поліція розглядала й другу можливість — що Хаус міг сам підірвати бомбу. Ця гіпотеза звинувачувала чоловіка, який став жертвою вибуху, у власній смерті.

«Ми не можемо відкинути можливість того, що містер Хаус зібрав бомбу сам і випадково підірвав її, у разі чого це була б випадкова смерть», — сказав помічник начальника поліції Джозеф Чакон²⁸⁴.

«З огляду на те, що нам відомо зараз, — сказав репортерам тодішній тимчасовий начальник поліції Браян Менлі в день смерті Хауса, — у нас немає підстав вважати це чимось іншим, ніж окремим інцидентом, що стався в його помешканні. Це жодним чином не пов'язано з тероризмом»²⁸⁵.

Ці припущення виявилися трагічно хибними. Через десять днів сімнадцятирічний Дрейлен Мейсон, учень старших класів середньої школи, який був улюбленим контрабасистом молодіжного оркестру Остіна, знайшов за дверима сімейного будинку пакунок. Коли Дрейлен заніс його у будинок, той вибухнув на кухні, вбивши самого хлопця й важко поранивши його матір. Трохи пізніше того ж ранку сімдесятип'ятирічна латиноамериканка Есперанса Геррера була важко поранена, коли вибухнув залишений біля будинку її матері пакунок, який вона підняла.

Лише тоді, через десять днів після першого вибуху, поліція Остіну почала закликати мешканців міста бути обережними з невідомими пакунками. В Остіні на свободі гуляв серійний підрильник, якого від дня першого вибуху досі не спіймали. Тепер ці вибухи вважали злочином на ґрунті ненависті. Той факт, що жертвами були чорношкірі й латиноамериканці, означав, що деякі люди могли почуватися в безпеці — поки підрильник не розширив сферу дій. Менш ніж за тиждень на іншому боці Остіна двоє білих чоловіків двадцяти з чимось років прогулювалися по заможному білому

району, коли вибухнула бомба, що спрацювала під дією розтяжки на вулиці. Ці чоловіки отримали важкі поранення.

Через два дні вибухнула бомба на конвеєрі на складі FedEx, а ще одну бомбу виявили у FedEx до того, як вона вибухнула. Тепер поліція почала діяти з шаленою швидкістю. Камери спостереження зняли чоловіка, який залишив останні пакунки з бомбами, й зафіксували номер на його автомобілі. Поліція почала відстежувати цього чоловіка за розташуванням його мобільного телефона. Підозрюваний виявився двадцятитрирічним білим безробітним на ім'я Марк Кондітт, який походив із консервативної християнської родини. У день після вибуху на складі FedEx група захоплення оточила його. Загнаний офіцерами поліції в кут, Кондітт активував бомбу в машині й підірвався.

Завдяки блискучій роботі поліції організатор вибухів був знешкоджений протягом доби. Цьому значною мірою сприяло те, що підозрюваний змінив тактику, а також те, що поліція почала вживати рішучих дій після зняття кастових шор. Начальник поліції вибачився перед чорношкірими мешканцями міста й перед сім'єю першої жертви — чоловіка, якого підозрювали в заповіданні смерті самому собі. Однак у афроамериканських мешканців міста, тобто у членів касты, яка стала цапом-відбувайлом, залишилися запитання — запитання, з відповідями на які їм доводилося жити щодня: чому поліція не приділила належної уваги, коли перші вибухи вбили або поранили кольорових людей? Чому вона знехтувала потенційною загрозою? Чому представники влади попередили громадськість лише через десять днів? Чому вони марнували дорогоцінний час, звинувачуючи першу жертву у власній смерті?

«Хіба це не жахливо, що поліція може вдавати, ніби цей чоловік вчинив так сам? — сказала адвокатка бідних остінських сімей Фатіма Менн в інтерв'ю *Washington Post*. — Це образливо, огидно й виснажливо».

Цапів відбувайлів на кшталт чоловіка, який першим загинув в Остіні, за замовчуванням сприймають як витратний матеріал. Люди можуть не звертати уваги на нещастя тих, кого вважають нижчими, сприймаючи їхні біди як те, що ніяк не впливає на власне життя, вважаючи все, що відбувається з чорношкірими, лише їхньою, а не загальнолюдською проблемою, й мимоволі наражаючи на небезпеку всіх.

* * *

Наприкінці 2013 року в прибережних країнах Західної Африки знову дала про себе знати небезпечна інфекційна хвороба. В одному селі у Гвінеї помер хлопчик, якому виповнилося півтора року. Невдовзі пішли з життя його мати, бабуся й сестра, у яких були ті самі геморагічні симптоми зараження вірусом Ебола, одного з найжахливіших відомих захворювань. Люди, які були присутні на похороні бабусі, принесли вірус Ебола у свої селища, а звідти він почав винищувати родини й хутори в Ліберії, Гвінеї та Сьєрра-Леоне, вбиваючи також лікарів, які доглядали за хворими. Кожен, хто мав найменший контакт із зараженими, мусив дотримуватися протоколу хімзахисту, немов узятого з наукової фантастики. Хоча й тоді залишалися побоювання, що навіть поріз на пальці може приректи їх на зараження вірусом, який міг спричинити страшну смерть і від якого тоді не було вакцини з доведеною ефективністю.

Епідемія Еболи лютувала в Західній Африці, поки західний світ спостерігав за тим, що відбувалося, переважно з жалем і відособленістю. З погляду мешканців Заходу Африка була континентом смутку. Ці країни втратили частину населення протягом періоду трансатлантичної работоргівлі. Згодом їх завоювали й колонізували. А тепер вони досі відновлюються після дестабілізації й воєн, спричинених цими потрясіннями.

З погляду тих, хто спостерігав за розвитком подій на відстані, цю пошесть накликали на ці країни сумні обставини, від примітивної системи охорони здоров'я до стародавніх обрядів поховання. Вірус Ебола поширювався через контакт з біологічними рідинами зараженого, який мав симптоми, тому інфікованих людей треба було утримувати на карантині в ізоляторах. Однак деякі селяни впадали у розпач від думки про те, що будуть далеко від близьких в останні дні життя, й вирішували залишитися з ними. Водночас люди, які не мали змоги відвезти хворих із села до лікарні, намагалися самостійно за ними доглядати. Члени таких родин виявляли захопливу близькість, яка була сильніша за хворобу. Їх звинувачували й у цьому.

Далеко від цих селищ сторінки західних газет рясніли принизливими фото хворих, які помирали — фото, які деколи позбавляли людей гідності в останні години життя. Багато хто з мешканців Заходу співчували здалеку, якщо взагалі виникали якісь емоції

в безпечному комфорті по інший бік морів і океанів. Гинули тисячі людей, і лише хоробрі мешканці Заходу на кшталт членів організації «Лікарі без кордонів» поспішали на допомогу хворим. Це була проблема Африки, яку вважали нещасливим місцем, де мешкають представники найнижчої касты, не найважливіші для західних держав.

Однак вірус не зважав на раси чи географію. Наприкінці літа 2014 року декілька американських гуманітарних працівників заразилися вірусом Ебола, перебуваючи в зоні його поширення. Сприймавши це як загрозу самому своєму існуванню, Сполучені Штати надали допомогу на мільйони доларів і надіслали три тисячі військових, які мали допомогти з інфраструктурою й безпекою.

У вересні 2014-го один чоловік сів на літак з Ліберії до Брюсселя по дорозі в Даллас, де мав возз'єднатися зі своєю дружиною й сином. Він навіть не здогадувався, що є носієм вірусу. Це був перший випадок зараження Еболою в Сполучених Штатах.

Лікарня Далласу не була готова до боротьби з вірусом, який виявили в іншій півкулі. Коли до лікарні звернувся чоловік, що скаржився на відповідні симптоми, його відправили додому, призначивши антибіотики. Через деякий час він повернувся до лікарні в гіршому стані й помер за десять днів після встановлення остаточного діагнозу. Невдовзі вірус Ебола виявили у двох медсестер, які доглядали за цим чоловіком. Панічні випуски новин повідомляли про те, де перебувала одна з медсестер протягом декількох днів напередодні встановлення діагнозу, після того, як було виявлено, що вона подорожувала комерційним літаком у Клівленд і назад. Через десять днів кабельні канали новин перервали планові телепередачі, щоб у прямому ефірі показати, як цю жінку перевозять із Далласа в Атланту для спеціалізованого лікування. Лихо, яке здавалося проблемою іншої планети, тепер опинилося в Сполучених Штатах.

Того жовтня, невдовзі після виявлення першого випадку гарячки Ебола на американській землі й майже через рік після того, як мешканців Західної Африки залишили боротися з цією хворобою здебільшого наодинці, хіба що за допомогою медиків-волонтерів, Управління з продовольства й медикаментів домовилося з американською фармацевтичною компанією про терміновий пошук антивірусного препарату проти Еболи. Протягом кількох місяців у Сполучених Штатах вірус Ебола було виявлено ще у восьми

американців, лікування й стан яких уважно висвітлювали в новинах.

Епідемія 2014 року вразила 28 тисяч осіб і знищила майже 11 тисяч хворих упродовж найбільшого спалаху гарячки Ебола, який коли-небудь бачив світ. Поширення цього вірусу стало яскравою, хоча й страхітливою демонстрацією взаємопов'язаності всієї планети. Відстань і географічне розташування могли деякий час стримувати вірус Ебола, однак він не визнавав ані рас, ані кольору шкіри, ні каст, ні національності. Для цього страшенно небезпечного вірусу людина була просто істотою, можливим новим носієм. Спочатку поширення вірусу Ебола не вважали глобальною людською кризою, якою воно насправді було. Від цього вірусу постраждали мешканці розташованих в іншій півкулі країн Західної Африки з їхніми погано підготовленими системами охорони здоров'я. Однак усього через шість років світ відкрив, що епідемія Еболи та інші катастрофи планетарного масштабу, які важко навіть уявити, можуть нагадати людям про те, що насправді всі ми належимо до одного виду, що всі ми пов'язані одне з одним, що між нами більше спільного, ніж відмінного, а також що ми залежимо одне від одного більше, ніж нам хотілося б вірити. Епідемія Еболи була лише вимовленим пошепки попередженням про те, що чекало нас попереду.